

ಅಧ್ಯಾಯ-1 UNIT-1

1. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ : ಹಂಪನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ:-

ಪ್ರೊ. ಹಂಪನಾಗರಾಜಯ್ಯ: ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು.

ಕುವೆಂಪು, ಬಿಎಂಶ್ರೀ, ತೀನಂಶ್ರೀ ಹಾಗೂ ಡಿ ಎಲ್ ಎನ್ ರವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದು ಹಂಪನಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪರಿಣತಿ ಇವರು ಅರವತ್ತಕ್ಕೂ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಂಪನಾ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. 60ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೈನಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಅನುಪಮವಾದದ್ದು. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಲೇಖನದ ಆಶಯ:-

ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಶೇಷ, ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು ಮುಖಾಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

1)ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ:-

“ಪರಿಸರ, ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ ಪಡೆಯುವ ಪರಿಪಕ್ವತೆ” ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥೂಲವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ.

2)ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾರತೀಯರಾಗಿದ್ದರು ತನ್ನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೇದಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಕೊಡವರು, ಕರಾವಳಿಯವರು , ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನವರು, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದವರು ಇವರೆಲ್ಲರ ವೇಷಭೂಷಣ, ಮತಾಚಾರಗಳು,ಹಬ್ಬಗಳು,ಆಟಪಾಠಗಳು, ಊಟ-ತಿಂಡಿಗಳು, ಆಡುಮಾತಿನ ರೀತಿಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಭಿನ್ನ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ನ್ನಾಡಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ , ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯ,ಸಂಗೀತ,ನೃತ್ಯ,ಶಿಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಆಂಡಯ್ಯ ಕವಿ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ,ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕನ್ನಡನಾಡನ್ನು ಹಲವು ನಾಲಿಗೆಯ ಆದಿಶೇಷನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾರ
ಅಂದಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವರು ಏನೆಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲರು? ಕನ್ನಡ
ನಾಡು ತಂಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ, ಅರಳಿದ ಹೂ ಗಳಿಂದಲೂ ಸರೋವರ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆರೆ ಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ,
ಹೊಲಗಳಿಂದಲೂ ಚೆಲುವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಆಂಡಯ್ಯ ಕವಿ
ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

3)ಸನಾತನ ತತ್ವ:

ಸನಾತನವಾದ ಮಹಾ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ರಾಜ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ಬಂದುಹೋದವು ಸಾವಿರಾರು ಕಾಳಗಗಳು ನಡೆದವು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹಲವಾರು ದಾಳಿಗಳು ನಡೆದರು, ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳು ಮತಗಳು ಬಂದರು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂಬಂತೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೇಲೂರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

4)ಸಮನ್ವಯ ಗುಣ :-

ಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರಂಪರೆ .ಬೇಲೂರಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ -ಶೈವರು ಶಿವನೆಂದು, ವೇದಾಂತಿಗಳು , ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ,ಭೌದ್ಧರು ಬುದ್ಧನೆಂದು, ಪ್ರಮಾಣಪಟುಗಳು ನೈಯುಯಿಕರು ಕರ್ತರೆಂದು ,ಜೈನರು ಆರ್ಹಂತನೆಂದು,ಮೀಮಾಂಸಕರು ಕರ್ಮವೆಂದು ಯಾರೆಂದು ಉದ್ಯಾಪಿಸುವರೋ ಅವನೇ ಆದ ಈ ಶ್ರೀಕೇಶವನೆಂಬ ಈತನು ಸದಾ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ರಚಿಸಿದ್ದು ಸಮನ್ವಯ ಗುಣಕ್ಕೆ ಇದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

5)ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸಮಾನತೆ ದೃಷ್ಟಿ:-

ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸರ್ವಧರ್ಮದವರು ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಹ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

6) ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆ:-

ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಸತ್ವ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಶಿಲ್ಪ ಎಲ್ಲಾ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮವೇ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ ಹಾಗೂ ವಸ್ತು. ಧರ್ಮ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು ಕಲೆಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ,

ಸದ್ವರ್ತನೆಯಿಂದ, ದೇವರು, ದಾನ, ಪರೋಪಕಾರ, ಶುಚಿಯಾದ ಶೀಲ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಸತ್ಯವಂತಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಸದಾಚಾರ ಗಳು ಧರ್ಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟೆ, ಧರ್ಮಭತ್ತ, ದೇವಸ್ಥಾನ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.ದೇವರು, ದಾನ, ಪರೋಪಕಾರ, ಶುಚಿಯಾದ ಶೀಲ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಸತ್ಯವಂತಿಕೆ ಸದಾಚಾರಗಳು. ಆಹಾರ ದಾನ, ವಸ್ತ್ರ, ದಾನ, ಔಷಧಿ ದಾನ ,ಶಾಸ್ತ್ರ, ದಾನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಹಸಿವಾದರೆ ಊರೊಳಗೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಗಳುಂಟು.ತೃಷೆಯಾದರೆ ಕೆರೆಬಾವಿಗಳುಂಟು.ಶಯನಕ್ಕೆ ಹಾಳು ದೇಗುಲಗಳುಂಟು.-ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ಈ ವಚನ ದಾನ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ.

7)ವೀರ ಜೀವನ:-

ಅಪರಿಮಿತ ವಾದಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳು, ರಾಜ್ಯರಕ್ಷಣೆ ಸಾಹಸ ಮನೋಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲ್ಯ, ಶೌರ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರರು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಉಂಟು. ಇಮ್ಮಡಿ ಪುಲಿಕೇಶಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ,ಚಾಲುಕ್ಯ, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಇವು ಕನ್ನಡದ ರಾಜವಂಶಗಳು ತಮ್ಮ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ.

8)ಔದಾರ್ಯ:

ಕನ್ನಡ ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳು ಧರ್ಮವಿಜಯ ಗಳು. ಧರ್ಮಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮೆಯೇ ಅವರ ಗುಣಗಳು ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಪುನಃ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ವೀರಗಲ್ಲು:-ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ವೀರ ಮರಣಹೊಂದಿದ ವೀರನ ನೆನಪಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಸ್ಮಾರಕವೇ ವೀರಗಲ್ಲು. ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜನಿಗಾಗಿ, ಊರಿನ ಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ತೋರುವ ಈ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಶಾಸನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

9)ಬಲಿದಾನ:-

ಸಿಡಿತಲೆ:- ಅರಸನಿಗೆ ಗಂಡು ಮಗುವಾದರೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಿದುಂಟು. ತನ್ನ ಒಡೆಯನೊಡನೆ ತಾನು ಸಾಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ(ವೇಳಿವಾಲಿ) ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಉಂಟು. ಒಡೆಯನ ಹೆಣದ ಕೆಳಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಲ್ಗಂಟೆ ಯಾದವರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಉಂಟು. ಹೊಡೆ ನಿಗಾಗಿ ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುವುದು ಉಂಟು. ವೀರ ಜೀವನವೆಂದರೆ ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ತತ್ವಕ್ಕಾಗಿ, ನಾಯಕನಿಗಾಗಿ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಹೆಣಗುವುದು ವೀರ ಜೀವನವೇ.

9ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗಕಾರ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು “ದಕ್ಷಿಣದ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜನಪದರು ಹದವರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ನುಡಿದುದನ್ನು ಅರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಚತುರರು. ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸುವರು.

ವಿವೇಕಿಗಳು,ಸುಭಟರು,ಕವಿಗಳು,ಸುಪ್ರಭುಗಳು,ಚೆಲುವರು, ಕೀರ್ತಿವಂತರು,ಗುಣಶಹಲಿಗಳು,ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು,ಅತಿ ಉಗ್ರರು,ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರ ಸ್ವಭಾವದವರು. ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

10)ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳು:-

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು 4: ಸತ್ಯ, ಶೌರ್ಯ, ವೀರ ಮತ್ತು ದಾನ. ಕರ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಪಂಪ “ನೆನೆಯದಿರಣ್ಣ ಭಾರತ ದೊಳಿಂ ಪೆರರಾರುಮನೊಂದೆ ಚಿತ್ತದಿಂ ನೆನವೊಡೆ ಕರ್ಣನಂ ನೆನವೊಡೆ ಕರ್ಣನಂ ನೆನೆ". ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಹೋನ್ನತ ಅಂಶಗಳು ಜೀವನದ ಆದರ್ಶ.

11) ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ

“ಚಾಗದ ಭೋಗದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿ ಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗಳ್ಗೆ ಆಗರವಾದ ಮಾನಸರ್”ಎಂದು ೬ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪಂಪ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ತ್ಯಾಗ ಭೋಗಗಳ ಸಮತೋಲನ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ತಾನೂ ಸುಖ ಪಡಬೇಕು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನವರೆಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕು

ಅದಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಗ ಬೇಕು.

12) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಸಾರ

ಕಾವ್ಯಗಳು ಪುರಾಣಗಳು ತತ್ವಪದಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿದೆ. ಶತಕಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದಗಳು, ದಾಸರ, ಶರಣರ ಉಕ್ತಿಗಳು, ಭಜನೆಗಳು, ಪೂಜೆ, ಪ್ರವಚನಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

13)ಸಾಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಮನುಷ್ಯತ್ವ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ, ಜೀವನದ ಪರಮಾದರ್ಶ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಗತ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ಗಾದೆಗಳು,ಒಗಟುಗಳು, ವಚನ, ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ **ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಭರತೇಶ ವೈಭವ** ಸಮಗ್ರವೂ, ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ,ವಿವಿಧ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಭಿನ್ನ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಣ ವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.